JAC

पृष्ठों की कुल संख्या : 23
Total No. of pages : 23

SNK

झारखण्ड अधिविद्य परिषद्

SECONDARY ANNUAL EXAMINATION, 2023

QUESTION BOOKLET – A

(MCQ Type)

SANSKRIT(संस्कृत)

समय : 1 घंटा 30 मिनट
Time : 1 Hr. 30 Min

पूर्णांक : 40
Full Marks : 40

- इस विषय की दो प्रश्न पुस्तिकाएँ हैं। **प्रश्न पुस्तिका-(A)** बहुविकल्पीय प्रश्न है तथा **प्रश्न पुस्तिका-(B)** विषयनिष्ठ प्रश्न (प्रश्न-सह-उत्तर पुस्तिका) है।

  प्रश्न पुस्तिका-(A) के बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर आपको पहले हल करना है तथा उसके उपरान्त आप **प्रश्न पुस्तिका-(B)** (प्रश्न-सह-उत्तर पुस्तिका) को हल करेंगे। परीक्षार्थी को **11:20 पूर्वाह्न से 11:25 पूर्वाह्न** की अवधि में **प्रश्न पुस्तिका-(B)** उपलब्ध कराया जाएगा।

- This subject consists of **two** Question Booklets. **Question Booklet-(A)** is of MCQ type of questions and **Question Booklet-(B)** is of Subjective type of questions (Question-cum-Answer Booklet).

  Question Booklet-(A) MCQ Type has to be answered first and then **Question Booklet-(B)** (Question-cum-Answer Booklet). **Question Booklet-(B)** will be provided to candidate between **11:20 A.M.** to **11:25 A.M.**

सामान्य निर्देश / GENERAL INSTRUCTIONS :

1. **प्रश्न पुस्तिका-(A)** बहुविकल्पीय प्रश्न पर आधारित है। परीक्षार्थी सर्वप्रथम इसका उत्तर हल करें।

   समय -- 9:45 पूर्वाह्न से 11:20 पूर्वाह्न।

   This **Question Booklet-(A)** is of MCQ Type of questions. The candidate must answer this Booklet first.

   Time — 9:45 A.M. to 11:20 A.M.

https://www.jharkhandboard.com

सामान्य निर्देशा :

सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति ।

अस्मिन् प्रश्न-पत्रे 40 (चत्वारिंशत्) प्रश्नाः सन्ति ।

प्रत्येकस्य प्रश्नस्य कृते 1 (एकः) अङ्कः निर्धारितः अस्ति ।

प्रदत्तविकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

खण्ड - क

(अपठित-अवबोधनम्) – 5

निर्देशः अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा विकल्पेभ्यः उत्तराणि चित्वा लिखत –

एकस्मिन् तरौ हंसकाकौ निवासं कृतवन्तौ । एकदा ग्रीष्मर्तौ परिश्रान्तः कश्चित् पथिकः धनुर्बाणं समीपे निधाय प्रसुप्तः । क्षणान्तरे तस्य मुखात् वृक्षच्छाया अपगता तन्मुखं तप्तम् । वृक्षावस्थितेन तेन हंसेन पक्षौ प्रसारितौ । तन्मुखे छाया कृताः, लब्धनिंद्रासुखेन पथिकेन मुखम् उद्घाटितम् । परसुखम् असहिष्णुः काकः तस्य मुखे पुरीषोत्सर्गः कृत्वा पलायितः । पान्थेन उपरि निरीक्षितम् । तेन सः हंसः दृष्टः । पथिकः क्रुद्धः अभवत्, तेन बाणेन हंसः हतः ।

1. हंसकाकौ कुत्र निवासं कृतवन्तौ ?

(1) पर्वतशिखरे (2) सरोवरतटे

(3) तरौ (4) समुद्रतटे

https://www.jharkhandboard.com

2. पथिकः कीदृशः आसीत् ?

(1) परिश्रान्तः (2) पिपासितः

(3) प्रमुदितः (4) बुभुक्षितः

3. केन पक्षौ प्रसारितौ ?

(1) मयूरेण (2) हंसेन

(3) कपोतेन (4) वायसेन

4. काकस्य स्वभावः कीदृशः आसीत् ?

(1) सौहार्द्रपूर्णः (2) चञ्चलः

(3) करुणापरः (4) असहिष्णुः

5. 'निधाय' इति कः प्रत्ययः प्रयुक्तः ?

(1) ल्यप् (2) क्तवतु

(3) तुमुन् (4) शानच्

https://www.jharkhandboard.com

खण्ड - ख

(पठित-अवबोधनम्) – 20

निर्देशः अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

विचित्रा दैवगतिः । तस्यामेव रात्रौ तस्मिन् गृहे कश्चन् चौरः गृहाभ्यन्तरं प्रविष्टः । तत्र निहितामेकां मञ्जूषाम् आदाय पलायितः । चौरस्य पादध्वनिना प्रबुद्धः अतिथिः चौरशंकया तमन्धावत् अगृहणात् च, परं विचित्रमघटत् । चौरः एव उच्चैः कोशितुमारभत् । "चौरोऽयम् चौरोऽयम्" इति । तस्य तारस्वरेण प्रबुद्धा ग्रामवासिनः स्वगृहाद् निष्क्रम्य तत्रागच्छन् वएकमतिथिमेव च चौरं मत्वाऽभर्त्सयन् । यद्यपि ग्रामस्य आरक्षी एव चौरः आसीत् । तत्क्षणमेव रक्षापुरुषः तम् अतिथिं चौरोऽयम् इति प्रख्याप्य कारागृहे प्राक्षिपत् ।

6. गृहाभ्यन्तरे कः रात्रौ प्रविष्टः आसीत् ?

(1) अहिः (2) मार्जारः

(3) चौरः (4) कपिः

7. अतिथिः केन प्रबुद्धः ?

(1) घोरनादेन (2) शिशुक्रन्दनेन

(3) कोलाहलेन (4) पादध्वनिना

8. चौरः काम् आदाय पलायितः ?

(1) पात्राणि (2) मञ्जूषाम्

(3) आभूषणानि (4) परिधानानि

https://www.jharkhandboard.com

9. वस्तुत: चौर: क: आसीत् ?

(1) ग्राम-आरक्षी (2) अतिथि:

(3) महाजन: (4) अर्चक:

10. **उच्चै: क्रोशितुं चौर: एव आरभत् ? अत्र कर्तृपदं किम् ?**

(1) आरभत् (2) उच्चै:

(3) चौर: (4) क्रोशितुम्

निर्देश: अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत –

आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपु: ।

नास्ति उद्यमसमो बन्धु: कृत्वा यं नावसीदति ।।

11. मनुष्याणां शरीरस्थित: क: महान् रिपु: अस्ति ?

(1) दुर्जन: (2) काम:

(3) उद्यम: (4) आलस्यम्

12. उद्यमसम: क: नास्ति ?

(1) बन्धु: (2) धर्म:

(3) गुरु: (4) तृष्णा

https://www.jharkhandboard.com

13. आलस्यम् केषां शत्रुः अस्ति ?

(1) साधूनाम् (2) मनुष्याणाम्

(3) पक्षीणाम् (4) वन्यजीवानाम्

14. 'अवसीदति' इति पदस्य कः अर्थः ?

(1) पलायते (2) सुखी भवति

(3) दुःखी भवति (4) प्रकुप्यति

15. 'महान् रिपुः' अनयोः पदयोः रिपुः किम् अस्ति ?

(1) अव्ययपदम् (2) विशेष्यपदम्

(3) उपमानः (4) सर्वनामपदम्

निर्देशः अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

चाणक्यः – कथं न ज्ञायते नाम ? भो श्रेष्ठिन् ! शिरसि भयम्, अतिदूरं तत्प्रतिकारः ।

चन्दनदासः – आर्य ! किं मे भयं दर्शयसि ? सन्तमपि गेहे अमात्यराक्षसस्य गृहजनं न समर्पयामि, किं पुनरसन्तम् ?

चाणक्यः – चन्दनदास ! एष एव ते निश्चयः ?

चन्दनदासः – बाढम्, एष एव मे निश्चयः ?

चाणक्यः – (स्वगतम्) साधु ! चन्दनदास साधु ।

सुलभेष्वर्थलाभेषु परसंवेदने जने ।

क इदं दुष्करं कुर्यादिदानीं शिविना विना ।।

https://www.jharkhandboard.com

16. कः चन्दनदासाय भयं दर्शयति ?

(1) चाणक्यः (2) स्कन्दगुप्तः

(3) चन्द्रगुप्तः (4) सम्राट् अशोकः

17. अमात्यराक्षसस्य गृहजनं कः न समर्पयितुम् इच्छति ?

(1) शिष्यः (2) महाराज नन्दः

(3) सुदर्शनः (4) चन्दनदासः

18. चन्दनदासस्य तुलना केन अभवत् ? https://www.jharkhandboard.com

(1) पुलस्त्येन (2) भीष्म पितामहेन

(3) शिविना (4) अगस्त्येन

19. 'मंत्री' इत्यर्थे कः समानार्थकशब्दः नाट्यांशे प्रयुक्तः ?

(1) श्रेष्ठिन् (2) अमात्यः

(3) बाढम् (4) प्रतिकारः

20. चन्दनदासस्य कः दुष्करम् आसीत् ?

(1) वाणिज्यः (2) अभिमानः

(3) ज्ञानम् (4) निश्चयः

https://www.jharkhandboard.com

निर्देशः रेखांकितपदेषु प्रश्नवाचकपदानि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

21. करुणापरो गृही तस्मै आश्रयं प्रायच्छत् ।

(1) कम् (2) कस्यै

(3) कस्मै (4) केभ्यः

22. स भारवेदनया क्रन्दति ।

(1) कया (2) केन

(3) कस्मात् (4) कस्य

23. तत्वार्थस्य निर्णयः विवेकेन कर्तुं शक्यः ।

(1) कथम् (2) कस्य

(3) कस्याः (4) कदा

24. अरयः व्यायामिनं नोपसर्पन्ति ।

(1) कुत्र (2) कयोः

(3) काभ्याम् (4) के

25. तृणानाम् अग्निना सह विरोधो भवति ।

(1) कदा (2) कीदृशम्

(3) केषाम् (4) केषु

https://www.jharkhandboard.com

खण्ड - ग

(अनुप्रयुक्तव्याकरणम्) – 15

निर्देश: अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदानां सन्धि-विच्छेदं वा चित्वा लिखत –

26. अयं संसारः विचित्रः अस्ति ।

(1) सम् + सरः (2) सत् + सारः

(3) सन् + सारः (4) सम् + सारः

27. वट् + छाया ग्रीष्मर्तौ शीतला भवति ।

(1) वटन्छाया (2) वटच्छाया

(3) वटछाया (4) वटत्छाया

28. देवर्षिः नारदः मर्त्यलोकम् आगतः ।

(1) देव + ऋषिः (2) देवाः + ऋषि

(3) देव + अर्षि (4) देव + ऋषयः

29. अयं एकः रमणीयः सरोवरः अस्ति ।

(1) सराः + वरः (2) सरो + वरः

(3) सरः + वरः (4) सरः + वराः

30. जगत् + नाथः विश्वस्य पालकः विद्यते ।

(1) जगन्नाथः (2) जगरनाथः

(3) जगत्नाथः (4) जगन्नाथाः

https://www.jharkhandboard.com

निर्देशः रेखांकितपदानां प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा समुचितं विकल्पं चित्वा लिखत –

31. मार्गे गम् + शतृ कलहं मा कुरु ।

(1) गच्छन्
(2) गत्वा
(3) गम्यमानः
(4) गतवान्

32. बालानां बौद्धकः विकासः समुपेक्षते ।

(1) बुद्ध + इनि
(2) बुद्ध + तमप्
(3) बुद्ध + ठक्
(4) बुद्ध + मतुप्

33. एतस्याः वाटिकायाः शोभा विचित्रा ।

(1) विचित्र + डाप्
(2) विचित्र + टाप्
(3) विचित्र + चाप्
(4) विचित्र + ङीप्

34. सदाचारं यत्नेन रक्षितव्यम् ।

(1) रक्ष् + क्त
(2) रक्ष् + अनीयर्
(3) रक्ष् + तुमुन्
(4) रक्ष् + तव्यत्

35. शिक्षया जनाः गुण + मतुप् जायन्ते ।

(1) गुणाढ्यः
(2) गुणवता
(3) गुणवन्तः
(4) गुणी

https://www.jharkhandboard.com

निर्देशः उचित अव्ययपदं विकल्पेभ्यः चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत –

36. यत्र धूमः .... अग्नि अपि ।

(1) यदा (2) तत्र

(3) अधुना (4) इव

37. जलं .... जीवनम् असम्भवम् ।

(1) नूनम् (2) एव

(3) कथम् (4) विना

38. वृक्षे कपयः .... कूर्दन्ति ।

(1) वृथा (2) अत्र - तत्र

(3) इतस्ततः (4) यत्र

39. अहं .... विद्यालयं न गमिष्यामि ।

(1) श्वः (2) चित्

(3) खलु (4) इव

40. .... अयोध्यायाः नृपः दशरथः आसीत् ।

(1) कुतः (2) उच्चैः

(3) पुरा (4) मा

https://www.jharkhandboard.com